ОПШТИНА БИТОЛА

Архивски број: 01-02
Дата: 27.10.2022 год.

Годишен план за спречување на корупцијата и судирот на интереси

октомври, 2022 година

Битола

1. Вовед

Корупцијата е еден од главните предизвици и опасности за демократското општество и владеењето на правото, поради што нејзиното спречување и превенција е предуслов за добро управување и функционирање на институциите во согласност со Уставот, законите, меѓународните и националните етички кодекси. Независноста, професионалноста и етичноста во извршувањето на надлежностите утврдени со закон, првенствено се гарантираат преку зајакнување на интегритетот на институциите, односно преку зајакнување на системот на политики, стандарди и процедури воспоставени од институциите. Општина Битола е посветена на одржување на високи правни, етички и морални стандарди, почитување на принципите на интегритет, објективност и непристрасност и со својот начин на работа се бори против корупцијата и судирот на интереси.

Во Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси („Службен весник на РМ“ бр.12/2019) под корупција се подразбира: „злоупотреба на функцијата, јавното овластување, службената должност или положба за остварување на корист, директно или преку посредник, за себе или за друг“, а „под судир на интереси се подразбира состојба во која службеното лице има приватен интерес што влијае или може да влијае врз непристрасното вршење на неговите јавни овластувања или службени должности“.

Интегритетот и корупцијата се две спротивставени појави, односно секое корупливно дејство подразбира кршење на интегритетот. Интегритет е квалитет на дејствување во согласност со општоприфатените морални вредности и норми во корист на јавниот интерес.

Извештаите на Европската комисија за напредокот на Република Северна Македонија, како и извештаите на други релевантни организации континуирано укажуваат на неповолните состојби во справувањето со корупцијата. Истражувањата на перцепцијата на граѓаните покажуваат прифаќање на корупцијата како начин на живеење. Таа е длабоко и широко распространета во сите пори на општеството, што упатува на неопходноста од нејзино намалување, со стремеж кон нејзино искоренување.

Борбата против корупцијата не е едноставен процес, туку подразбира ангажман на целото општество и иницијативност на сите нивоа. Секој поединец има законска и морална обврска да се бори против корупцијата. Ова не значи само препознавање на корупцијата и воздржување од корупливни дејствија, туку и пријавување случаи кога постојат сомнежи за корупција.

Усвојувањето и примената на антикорупциски планови е во согласнпост со Националната стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси за периодот 2021-2025 година. Годишниот план за спречување на корупцијата и судирот на интереси е документ во кој се дефинирани надлежностите, областите, процесите и процедурите кои се ризични од аспект на појава на различни видови на корупција. Со

него се предлагаат начини на управувањето со ризикот, односно начинот на негово намалување. Со примената на акциониот план, општината како единица за локална самоуправа го зајакнува својот капацитет за заштита, застапување и остварување на јавниот интерес на локалната заедница. Со создавање на адекватен локален антикорупциски механизам ќе се обезбеди транспарентна работа на органите на локалната самоуправа, локалните јавни претпријатија, локалните јавни установи, единките корисници, како и транспарентно креирање и трошење на буџетот на општината.

Годишниот план за спречување на корупцијата и судирот на интереси на Општина Битола е документ кој го усвојува Советот на општината. Тој го опфаќа периодот од октомври 2022 година до октомври 2023 година. Со реализација на неговите мерки и цели ќе се обезбеди подигање на довербата кон општинските органи, јавни служби и установи основани од општината, ефикасно користење на јавните ресурси, како и јакнење на демократијата и општествените вредности.

2. Правни прописи и методологија

Годишниот план за спречување на корупцијата и судирот на интереси на Општина Битола е изготвен согласно Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси („Службен весник на РМ" бр.12/2019), Националната стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси 2021-2025 и Насоките за процена на ризик од институционална корупција на Државната комисија за спречување на корупцијата. Во насока на активно спречување на корупцијата, Општина Битола антикорупциската политика ја базира на следниве законски и подзаконски акти: Кривичниот законик, Законот за заштита на укажувачи („Службен весник на РМ" бр.196/2015, бр.35/2018, бр.257/2020), Законот за лобирање („Службен весник на РМ" бр.106/2008, бр.135/2011 и бр.122/2021), Законот за јавна внатрешна финансиска контрола („Службен весник на РМ" бр.90/2009, бр.12/2011, бр.бр.188/2013 и бр.192/2015), Кодексот на административни службеници („Службен весник на РМ" бр.183/2014). Во заложбите на меѓународната заедница во борбата против корупцијата донесени се: Конвенцијата на Обединетите нации против корупција и Цивилната конвенција за спречување корупција. Република Северна Македонија ги има ратификувано овие меѓународни документи и истите претставуваат дел од домашното законодавство.

3. Цели на годишниот план за антикорупција

Годишниот акциски план за антикорупција се фокусира на реализација на шест цели преку кои ќе се намали системската осетливост на корупција во рамките на Општина Битола, и тоа:

1. Зголемување на нивото на политичка одговорност и демонстрирана волја за борба против корупција;
2. Спроведување на надлежностите на локалната самоуправа на законит, транспарентен, етички, економичен, одговорен и ефективен начин;
3. Јакнење на интегритетот и отчетноста, зголемување на транспарентноста и одговорноста на вработените кон граѓаните, како и подобрување на ефикасноста во работењето;
4. Јакнење на надзорните и контролните механизми, кои ја ограничат и спречат можноста за злоупотреба на службената положба за остварување на лична корист;
5. Дигитализација во јавните служби;
6. Еднаков третман кон граѓаните во добивањето на услуги од страна на општинската администрација;

4. Начела и вредности на кои се темели годишниот план

Годишниот план за спречување на корупцијата и судирот на интереси на Општина Битола е превентивен антикорупциски механизам и механизам за воведување на начелото за добро управување во работата на органите и службите на општината. Тој поаѓа од **општо прифатените ризици на корупција кои се заеднички за јавниот сектор**, а кои можат да се идентификуваат и на локално ниво. Станува збор за следниве појави:

- Постоење на големи дискрециони овластувања во кои органот, службата, телото или службеникот донесува одредена одлука, односно отсуство на јасни, прецизни и однапред утврдени услови, критериуми и мерила за донесување на одлуки. Дискреционите овластувања во донесувањето на поединечни одлуки нужно мораат да постојат, но прашање е каков е нивниот карактер и на кој начин се ограничени. Со други зборови, ако тие овластувања не се ограничени и однапред познати на сите учесници во еден процес на донесување на одлука, тие можат лесно да доведат до корупција.
- Отсуство на транспарентност во работата. Корупцијата настанува во главно таму каде што не постојат можности таа да се открие. Како што отсуството на јавноста во работата е потенцијална причина за појава на корупција, така

зголемувањето на јавноста во работењето е неопходна мерка за превенција на корупцијата.

- Отсуство на одговорност за работата, која во себе може да содржи: отсуство на образложение за донесената одлука, отсуство на преиспитување за донесената одлука, отсуство на извештаи за работењето, како и отсуство на морална, политичка, дисциплинска и прекршочна одговорност.

- Отсуство на адекватен надзор и контрола, без разлика дали таа доаѓа одвнатре или однадвор (од други органи, институции или од јавниоста). Начелно, не би требало да постои ниту една ситуација во која постапувањето на некој орган на власт не подлежи на нечиј надзор. Дури и највисоките органи на власта се наоѓаат во системот „проверка и рамнотежа" кој произлегува од демократското начело на власта. Ако нема надзорен механизам или ако тој не е ефикасен, можностите дека ќе се појави корупција се зголемуваат.

Вредности на кои се темели Годишниот план за спречување на корупцијата и судирот на интереси на општината, како и процесот на неговото усвојување, примена и пратење се истите оние вредности на кои се темели концептот на добро управување:

- Одговорност : целокупниот систем на локална самоуправа, односно органите на локланата самоуправа, јавните служби, јавните претпријатија и другите корисници на средства од буџетот, како и граѓаните треба да бидат свесни за својата улога односно за својата одговорност во остварувањето на целите на овој документ;

- Транспарентност: со оглед на тоа дека јавноста во работењето се промовира како една од основните бариери за појава на корупција, целокупниот процес на усвојување, исполнување и реализација на годишниот план треба да е достапен до јавноста. Јавноста треба да го знае начинот на кој е усвоен овој документ, каков е статусот на мерките и активностите кои се содржани во него;

- Партиципација, односно учество на граѓаните и локалната заедница. Иако носител на планот е општината и активностите предвидени во него треба да ги спроведат органите и службите на општината, ефектите и резултатите на овој документ треба да ги почуствува целата локална заедница.

- Ефикасност и ефективнмост: процесот на усвојување, примена и реализација на годишниот план за спречување на корупцијата е потребно да се реализира со сите расположливи ресурси и капацитети, за да се добие максимален ефект, затоа што корупцијата и нејзините штетни последици се појави на кои тереба да се реагира ефикасно, брзо и одлучно.

- Годишниот план за спречување на корупцијата и судирот на интереси на Општина Битола ги одразува специфичностите и потебите на општината како единица на локална самоуправа.

5. Области кои се осетливи на корупција

Активностите кои се предвидени со планот се многу конкретни, настанати како резултат на самопроценка на изложеноста на институцијата на ризиците за појава и развој на корупција. Дијагностицирани и селектирани се приоритетни области со кои би можело да се минимизираат ризиците од корупција. При тоа, идентификувани се мерки за нивно надминување. Станува збор за следниве области:

Област 1: Зајакнување на капацитетите на граѓанскиот надзор и контрола во процесот на планирање и реализација на буџетот на општината

Цел 1.1: Воспоставен ефикасен систем на информирање и вклучување на јавноста во процесот на планирање и надзор на трошење на буџетот на општината

Опис на област 1: Буџетот на општината е правен документ кој ги утврдува планот на приходите и расходите за една календарска година. Тој ја претставува една од најважните локални јавни политики и претставува основен инструмент за реализација на проектите од значење за јавниот интерес на локалната заедница. Без добро испланиран, доволно транспарентен и оптимално контролиран буџет, се појавува ризикот од неадекватно трошење на буџетот, односно трошење кое не одговара на стварните потреби на локалната заедница. Во услови на лошо планирање, недоволна транспарентност и непостоење на екстерен надзор над трошењето на буџетот, се појавува можност од појава на ризици на корупција, чиј што заеднички именител е злоупотреба на јавните средства за различни приватни интереси, кои можат да бидат лични, групни или интереси на политички партии.

Општина Битола континуирано настојува процесот на управување со локалниот буџет да биде отворен за јавноста, односно отпорен на ризиците од корупција, отпорен на постоење на дискрециони одлуки и на непланско и неадекватно трошење преку воведување на јавна расправа за локалниот буџет. Покрај јавните расправи, како една од најприфатените форми за вклучување на јавноста во изработката на локалниот буџет, се спроведуваат активности за подобро информирање на јавноста за буџетскиот циклус и детално известување за реализацијата односно трошењето на јавните средства. Посебно влимание треба да се посвети на изввестување на граѓаните за состојбата на буџетот, и тоа на начин, форма и јазик кој ќе биде разбирлив на најширок можен круг на граѓани.

Област 2: Јавни набавки/ планирање и спроведување на постапките

Цел 2.1: Намалување и контрола на дискреционите овластувања при донесување на одлуки за видот на јавни набавки кој ќе биде распишан

Цел 2.2: Зголемување на транспарентноиста и контролата на набавките

Опис на област 2: Јавните набавки, согласно нивната природа, перманентно се наоѓаат во фокусот на различни антикорупциски јавни политики. Спречувањето на корупцијата и неправилностите во постапките за јавни набавки често се наоѓа во колизија со барањата за зголемена ефикасност на постапките, односно со зголемувањето на брзината на набавка на потеребните добра и услуги. Барањата за обезбедување на конкуренција на пазарот овозможува намалување на потенцијалните коруптивни

влијанија. Со цел да се заштити јавниот интерес, да се добие најдобра вредност за јавните трошоци, да се обезбеди фер конкуренција во постапките за јавна набавка и правичен третмана на понудувачите, потребно е да се постигне највисоко ниво на транспарентност на процесите, зајакнување на капацитетите со квалификѕуван и обучен кадар за спроведување на набавки, засилување на контролата и личниот интегритет на лицата вклучени во нивното спроведување.

Област 3: Зајакнување на интерните механизми за контрола во организационите единици на општинската администрација (спроведување надзор)

Цел 3.1: Спроведување на работните процеси на законит, одговорен и ефективен начин

Опис на област 3: Воведувањето на електронскиот систем за управување со работни процеси и документи (ДМС) овозможува оптимизација и дигитализација на работните процеси во институциите, како и воведување на унифицирано канцелариско и архивско работење. ДМС системот овозможува унифицирана работа на институциите согласно законската регулатива и максимално се спротиставува на коруптивното работење кое е овозножено со локални и периодични правила во работењето кои се надвор од законската регулатива. Системот овозможува генерирање на извештаи кои покажуваат дали одреден службеник ја завршил неговата работа, а во исто време ваквите податоци водат кон јасен траг за евентуални злоупотреби на службрената должност. Работењето во ДМС мора да се подржува и наградува бидејќи претставува основа за антикорупциско однесување и алатка за побрзо и поквалитстно давање на услугите кон граѓаните и заедницата. Зголемувањето на употребата на електронски системи за уравување со работни процеси и документација во институциите и бројот на дигитализирани процеси, води кон комплетно дигитално работење и намалување на можностите за коруптивно однесување.

Област 4: Јакнење на алатките за отчетност и транспарентност во работењето – проактивна транспарентност

Цел 4.1: Обезбедување на поголема видливост и достапност на информациите од работењето на општината

Опис на област 4: Областа транспарентност се однесува на политиките, активностите и мерките што општината ги презема да ги информира граѓаните за својата работа. Во време на лесно достапни можности за пласирање на информации или дезинформации, голема е можноста граѓаните да се здобијат со погрешни сознанија во однос на работата на инстиуциите, како и во однос на корупцијата и она што таа го претставува. Општина Битола обезбедува пристап и можност на целокупната јавност да има увид во нејзиното работење. Тоа е овозможено преку транспарентно и навремено

објавување на информации за нејзината работа. Притоа општината, ги користи и сите расположливи ресурси за споделување на информации и податоци во однос на корупцијата и мерките кои ги презема за да се спречи нејзината појава.

Област 5: Постапување по пријави на укажувачи

Цел 5.1: Потполна примена и пратење на прописите од областа на заштитата на укажувачите

Опис на област 4: Со пријавите за сомнеж на корупција од страна на вработените (укажувачите) или корисниците на услугите се овозможува откривање и санкционирање на потенцијалните случаи на корупција. Во исто време овој механизам има и превентивна улога, затоа што неговото постоење ги намалува потенцијалните коруптивни активности. Механизмите за пријави на сомнежи за корупција или други неправилности треба детално да се разгледаат за да се овозможи нивно функционирање. Покрај тоа, заштитата на укажувачите е посебен предизвик во оваа област, на кој што треба да се обрати посебно внимание. Оваа област е регулирана со Законот за заштита на укажувачи („Службен весник на РМ“ бр.196/2015, бр.35/2018, бр.257/2020). Со годишниот план за сопречување на корупција треба да се зајакни механизмот за примена и пратење на Законот и интерниот акт, и тоа пред се преку известување на вработените за правата и обврските кои произлегуваат од правната рамка и воспоставување на задолжителен механизам за известување за примената на интерниот акт.

Составен дел на годишниот план е **акционен план** во кој детално се разработени идентификуваните мерки со активности и индикатори. Важен момент за имплементација на Планот се ресурсите.Човечките ресурси се најважниот столб од аспект на очекуваните резултати. Јакнењето на интегритетот на човечките ресурси е клучна алатка за да се исполнат догорочните определби утврдени со Националната стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси 2021-2025 : највисоки етички вредности и интегритет, што на сите граѓани им овозможува еднаков пристап до одговорни и транспарентни институции и почитување на човековите права и слободи.

ОБЛАСТ 1: ЗАЈАКНУВАЊЕ НА КАПАЦИТЕТОТ НА ГРАЃАНСКИОТ НАДЗОР И КОНТРОЛА НА ПРОЦЕСОТ НА ПЛАНИРАЊЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА НА БУЏЕТОТ НА ОПШТИНА БИТОЛА

Цел 1.1: Воспоставен ефикасен систем на информирање и вклучување на јавноста во процесот на планирање и надзор на трошење на буџетот на општината

Мерка	Активност	Надлежна организациона единица/назначено лице	Рок на реализација	Индикатор за исполнување	Финансиски импликации
1.Воспоставување на обврска за адекватно вклучување на јавноста во процесот на планирање и припрема на буџетот	1.Организирање на јавна расправа за планирање и подготовка на буџетот на општината за 2023 година (буџетски форум) 2.Истражување на приоритети на локалната заедница 3.Систематизирање, анализа и објавување на резултатите од вклучувањето на јавноста во процесот на	Сектор за финансиски прашања/одделение за буџетска координација/ раководител на одделение	Октомври/ноември 2022 година	1.Спроведени шест буџетски форумски сесии за подготовка на општинскиот буџет 2.Јавно објавување на анализата за барањата на јавноста	Има нема

	планирање и припрема на буџетот за 2023 година				
2.Планирање на буџетот на општината за 2023 година согласно јавно утврдените приоритетни области	1.Планирање на буџетот согласно реалните потреби	Сите релевантни организациони единици во општината/одделение за буџетска координација	Октомври/ноември 2022	1.Доставени барања од организационите единици на општината со детално образложение на оправданоста на потребата	нема
3.Известување, транспарентност на трошењето на средствата планирани со годишниот буџет	1.Воспоставување на обврска за редовно известување на јавноста за реализацијата на општинскиот буџет	1.Одделени за буџетска координација 2.сите релевантни организациони единици во општината	Континуирано Март 2023	1.Јавно објавување на квартали извештаи за реализација на буџетот 2.Јавно објавување на извештаи за реализацијата на програмите со вклучување на индикатори на реализацијата на програмите и постигнати цели	Нема нема

ОБЛАСТ 2: ЈАВНИ НАБАВКИ / ПЛАНИРАЊЕ И СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПОСТАПКИТЕ

Цел 2.1: **Намалување и контрола на дискреционите овластувања при донесување на одлуки за видот на јавни набавки кој ќе биде распишан**

Цел 2.2: **Зголемување на транспарентноста и контролата на набавките**

Мерка	Активност	Надлежна организациона единица/назначено лице	Рок на реализација	Индикатор за исполнување	Финансиски импликации
1.Економично,ефикасно и ефективно користење на средствата наменети за спроведување на постапки за доделување на договори за јавни набавки	1.Реално проценување на вредноста на секој договор за јавна набавка со пресметување на вкупниот износ за реализирање на договорот, имајќи ги во предвид пазарните услови и секос евентуално зголемување на вредноста на договорот кои можат да се предвидат во моментот на проценка	Сите релевантни организациони единици во општината/одделение за јавни набавки	10 јануари 2023	Спроведени постапки за доделување на договори за јавна набавка во рамките на проценетите средства	има

2.Зајакнување на капацитетите на лицата кои ги подготвуваат техничките спецификации	1.Спроведување на обуки за примена на стандардите при подготовка на техничките спецификации и критериумите за утврдување на способност	Сектор за финансиски прашања/одделение за јавни набавки/раководител на одделение	континуирано	Број на спроведени обуки годишно	има
3.Спречување на влијание врз лицата кои ги подготвуваат техничките спецификации на постапките за набавка заради давање на предност на одредена фирма	1.Пријавување на обиди за влијание врз лицата кои ги подготвуваат техничките спецификации на постапките за набавка до овластеното лице за прием на пријави од укажувачи	Сите службени лица кои подготвуваат технички спецификации	континуирано	Број на доставени пријави до овластеното лице за прием на пријави од укажувачи	нема
4.Спречување на влијание врз членовите на комисиите за јавни набавки заради фаворизирање на одредена фирма	1.Пријавување на обиди за влијание врз членовите на комисиите до овластеното лице за прием на пријави од укажувачи	Сите службени лица назначени за членови на комисии за јавни набавки	континуирано	Број на доставени пријави до овластеното лице за прием на пријави од укажувачи	нема

ОБЛАСТ 3: ЗАЈАКНУВАЊЕ НА ИНТЕРНИТЕ МЕХАНИЗМИ ЗА КОНТРОЛА ВО ОРГАНИЗАЦИОНИТЕ ЕДИНИЦИ НА ОПШТИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЈА (СПРОВЕДУВАЊЕ НА НАДЗОР)

Цел 3.1: Спроведување на работните процеси на законит, одговорен и ефективен начин

Мерка	Активност	Надлежна организациона единица/назначено лице	Рок на реализација	Индикатор за исполнување	Финансиски импликации
1.Зајакнување на механизмите за контрола на одвивањето на процесите во општината преку воведување на систем за електронско управување со работни процеси и документација (ДМС)	1.Набавка на електронски систем за управување со работни процеси и документација	Сектор за правно нормативни, административни и општи работи/помошник раководител на сектор	Април 2023 година	Обезбеден електронски систем за управување со работни процеси и документација	Има
	2.Воведување на електронски систем за управување со работни процеси и документација	Сите релевантни организациони единици во општината/секретар	Октомври 2023 година	Воспоставен функционален информатички систем за електронско управување со работни процеси и документација	Има

ОБЛАСТ 4: ЈАКНЕЊЕ НА АЛАТКИТЕ ЗА ОТЧЕТНОСТ И ТРАНСПАРЕНТНОСТ ВО РАБОТЕЊЕТО – ПРОАКТИВНА ТРАНСПАРЕНТНОСТ

Цел 4.1: Обезбедување на поголема достапност и видливост на информациите од работењето на општината

Мерка	Активност	Надлежна организациона единица/назначено лице	Рок на реализација	Индикатор за исполнување	Финансиски импликации
1.Зголемување на пристапноста и функционалноста на алатките за информирање на граѓаните	1.Изработка на нова веб страна на општината која ќе овозможи полесен пристап и поголема видливост на основните инфопрмации и услуги од работењето на општината	Сектор за економски развој, јавни дејности и информатичка технологија/ раководител на одделение за информатичка технологија и Сектор за правно нормативни, административни и општи работи / раководител на одделение за административни и општи работи	Мај 2023 година	Нова веб страна на општината со поголема функционалност, видливост и можност за побрз пристап до клучни информации и услуги од работењето	Има

ОБЛАСТ 5: ПОСТАПУВАЊЕ ПО ПРИЈАВИ НА УКАЖУВАЧИ

Цел 5.1: Потполна примена и пратење на прописите од областа на заштитата на укажувачите

Мерка	Активност	Надлежна организациона единица/назначено лице	Рок на реализација	Индикатор за исполнување	Финансиски импликации
1.Подигање на свеста за постапување по Законот за заштита на укажувачи и упатството за прием на пријави од укажувачи, издвојување и обработка на податоците од пријавите и преземање мерки за обезбедување на заштита на личните податоци на укажувачите	1.Организирање на работилница за вработените во општината за подигање на свеста за примената на Законот за заштита на укажувачи	Лице задолжено за пријави од укажувачи	Мај 2023 година	Број на поднесени пријави од укажувачи кои се вработени во општината	Нема
	2.Обезбедување на поголема транспарентност на постапката за поднесување на пријави од укажувачи		Мај 2023 година	Креирање посебен дел на веб страната (банер, помени) за пријави од граѓани како укажувачи	нема

Изготвил,
Аница Тантарова Георгиевска

ГРАДОНАЧАЛНИК
НА ОПШТИНА БИТОЛА
Тони Коњановски